

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

21 décembre 2005

PROPOSITION DE LOI**visant à supprimer l'interdiction judiciaire
et l'assistance d'un conseil judiciaire**(déposée par M. Alfons Borginon)
_____**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

21 december 2005

WETSVOORSTEL**tot opheffing van de gerechtelijke
onbekwaamverklaring en van de toevoeging
van een gerechtelijk raadsman**(ingediend door de heer Alfons Borginon)
_____**RÉSUMÉ**
_____*La présente proposition de loi vise à supprimer deux procédures qui ne sont presque plus appliquées, à savoir l'interdiction judiciaire et l'assistance d'un conseil judiciaire.***SAMENVATTING**
_____*Dit wetsvoorstel strekt tot de opheffing van de twee procedures die nog nauwelijks worden toegepast, namelijk de gerechtelijke onbekwaamverklaring en de toevoeging van een gerechtelijk raadsman.*

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif

QRVA : Questions et Réponses écrites

CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)

CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)

CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)

PLEN : Séance plénière

COM : Réunion de commission

MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer

QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden

CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)

CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)

CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)

PLEN : Plenum

COM : Commissievergadering

MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le droit civil belge connaît une grande variété de statuts de protection des malades mentaux:

1. l'interdiction judiciaire (art. 489 à 512 du Code civil et 1238 à 1253 du Code judiciaire);
2. l'assistance d'un conseil judiciaire (art. 513 à 515 du Code civil et art. 1247 du Code judiciaire);
3. la minorité prolongée (art. 487*bis* à 487*octies* du Code civil);
4. le statut de protection du malade mental marié (art. 220, § 2, du Code civil);
5. l'administration provisoire (art. 488*bis* du Code civil).

Selon la doctrine, l'existence d'un nombre excessif de statuts de protection dans le droit civil n'est pas une bonne chose.

C'est surtout l'interdiction judiciaire qui est considérée comme une procédure chère et fastidieuse, ayant un effet trop stigmatisant. Cette procédure n'est d'ailleurs plus que rarement requise. Du fait de l'instauration de la loi du 18 juillet 1991 (=administration provisoire), ce régime est déjà tombé en complète désuétude¹.

L'assistance d'un conseil judiciaire n'est, elle aussi, plus que rarement requise². Le succès de la loi du 18 juillet 1991 se fait également sentir à cet égard.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

België kent een grote variëteit aan civielrechtelijke beschermingsstatuten voor geestesgestoorden:

1. de gerechtelijke onbekwaamverklaring (art. 489-512 B.W. en art. 1238-1253 Ger.W.);
2. de toevoeging van een gerechtelijk raadsman (art. 513-515 B.W. en art. 1247 Ger.W.);
3. de verlengde minderjarigheid (art. 487*bis-octies* B.W.);
4. het beschermingsstatuut van de gehuwde geestesgestoorde (art. 220, § 2, B.W.);
5. het voorlopig bewind (art. 488*bis* B.W.)

De rechtsleer evalueert de overdaad aan civielrechtelijke beschermingsstatuten als negatief.

Voor de gerechtelijke onbekwaamverklaring wordt als een omslachtige en dure procedure gezien die té stigmatiserend werkt. Deze wordt overigens nog maar sporadisch gevorderd. Door de invoering van de wet van 18 juli 1991 (=voorlopig bewind) is de regeling al helemaal in verval geraakt.¹

Ook de toevoeging van een gerechtelijk raadsman wordt nog slechts zelden gevorderd.² Ook hier laat het succes van de wet van 18 juli 1991 zich voelen.

	1960	1970	1980	1985	1989	1994	1997	2000	2002
Demandes d'interdiction judiciaire <i>Vorderingen Gerechtelijke onbekwaamverklaring</i>	96	54	44	59	82	13	4	3	3
Demandes d'assistance d'un conseil judiciaire <i>Vordering toevoeging gerechtelijk raadsman</i>	29	24	40	41	74	13	9	4	3

¹ SENAËVE, P., «Compendium van het Personen- en familierecht», I, Acco Leuven 1999, p. 245, point n° 631; Question Ecrite n° 603 du député Borginon du 22 mars 2005, bulletin des Questions et Réponses n° B076 du 2 mai 2005, p. 12723.

² SENAËVE, P., «Compendium van het Personen- en familierecht», I, Acco Leuven 1999, p. 248, point n° 641; Question Ecrite n° 603 du député Borginon du 22 mars 2005, bulletin des Questions et Réponses n° B076 du 2 mai 2005, p. 12723.

¹ SENAËVE, P., «Compendium van het Personen- en familierecht», I, Acco Leuven 1999, p. 245, randnr. 631; Schrift. Vraag nr. 603, van volksvertegenwoordiger Borginon, van 22 maart 2005, bulletin van Vragen en Antwoorden nr. B076 van 2 mei 2005, blz. 12723.

² SENAËVE, P., «Compendium van het Personen- en familierecht», I, Acco Leuven 1999, p. 248, randnr. 641; Schrift. Vraag nr. 603, van volksvertegenwoordiger Borginon, van 22 maart 2005, bulletin van Vragen en Antwoorden nr. B076 van 2 mei 2005, blz. 12723.

La présente proposition de loi prévoit dès lors la suppression des deux procédures qui ne sont pratiquement plus utilisées, à savoir l'interdiction judiciaire et la désignation d'un conseil judiciaire.

Ainsi qu'il ressort du recul des chiffres, on peut, dans quasiment tous les cas, trouver une véritable alternative dans l'administration provisoire. Ce n'est pas tellement étonnant: dans de nombreux cas, l'administration provisoire apporte une solution sur mesure. Le juge peut déterminer dans quelle mesure la personne concernée est juridiquement incapable.

Nous ne connaissons naturellement pas les raisons pour lesquelles chaque année, environ cinq personnes optent encore pour ce statut désuet.

Est-ce peut-être parce que l'interdiction judiciaire prévoit non seulement l'incapacité juridique en ce qui concerne les biens, mais aussi l'exercice de l'autorité sur la personne sous la forme d'une tutelle? Il s'agit là de la seule valeur ajoutée que l'interdiction judiciaire peut apporter par rapport à l'administration provisoire. Le revers de la médaille est évidemment que cet exercice de l'autorité sur la personne physique a un effet stigmatisant.

Lors de l'examen de la présente proposition de loi, on pourra, au besoin, envisager d'étendre l'administration provisoire en y incluant la possibilité d'exercice de l'autorité sur la personne.

On peut même éventuellement encore simplifier davantage les choses en remettant également en cause le statut de la «minorité prolongée». Par l'exercice de l'autorité sur la personne, combinée à la possibilité de demander l'administration provisoire dès la minorité, on peut parvenir à instaurer un statut unique de protection civile souple: l'administration provisoire. La minorité prolongée disparaîtrait en effet également.

Nous souhaitons cependant limiter l'objet de la présente proposition de loi à la suppression des deux statuts de protection qui sont réellement tombés en désuétude, étant donné que la minorité prolongée connaît un succès raisonnable.³

³ La minorité prolongée est assez fréquemment appliquée: (syndrome de Dawn, etc...)

	1983	1991	2000	2004
Minorité prolongée	545	781	408	480

(source: SENAEVE, P., «Compendium van het Personen- en familierecht», I, Acco Leuven 1999, p. 253, note n° 655; Question écrite n° 603, du député Borginon, du 22 mars 2005, bulletin des Questions et Réponses n°. B076 du 2 mai 2005, p. 12723)

Dit voorstel voorziet dan ook in de opheffing van de twee procedures die nog nauwelijks worden toegepast, nl. gerechtelijke onbekwaamverklaring en de toevoeging van een gerechtelijk raadsman.

Zoals blijkt uit de terugval in de cijfers, kan men in *quasi* alle gevallen een volwaardig alternatief vinden in het voorlopig bewind. Dat is ook niet zo verwonderlijk: voorlopig bewind biedt in vele gevallen een oplossing op maat. De rechter kan bepalen in welke mate de betrokken persoon handelingsonbekwaam wordt.

We kennen natuurlijk de redenen niet waarom jaarlijks nog steeds een vijftal personen dit ouderwets statuut verkiezen.

Misschien omdat de gerechtelijke onbekwaamverklaring, naast handelingsonbekwaamheid over de goederen, ook voorziet in een gezagsuitoefening over de persoon in de vorm van een voogdij? Dit is de enige meerwaarde die gerechtelijke onbekwaamverklaring kan betekenen boven voorlopig bewind. Keerzijde is natuurlijk ook weer dat deze gezagsuitoefening over de persoon natuurlijk ook weer stigmatiserend werkt.

Bij de behandeling van dit wetsvoorstel kan men desnoods overwegen om het voorlopig bewind uit te breiden met de mogelijkheid tot gezagsuitoefening over de persoon.

Men kan eventueel zelfs nog een grotere vereenvoudiging doorvoeren, door ook het statuut van de «verlengde minderjarigheid» in vraag te stellen. Door gezagsuitoefening over de persoon, gecombineerd met de mogelijkheid om reeds tijdens de minderjarigheid het voorlopig bewind aan te vragen, kan men komen tot één flexibel civiel beschermingsstatuut: het voorlopig bewind. Ook de verlengde minderjarigheid zou dan immers kunnen verdwijnen.

De indiener wil dit voorstel echter beperken tot de opheffing van de twee beschermingsstatuten die werkelijk in verval zijn geraakt, aangezien de verlengde minderjarigheid wél een redelijk succes is.³

³ Verlengde minderjarigheid wordt vrij frequent toegepast: (syndroom van Dawn e.d.)

	1983	1991	2000	2004
Verlengde minderjarigheid	545	781	408	480

(bron: SENAEVE, P., «Compendium van het Personen- en familierecht», I, Acco Leuven 1999, p. 253, randnr. 655; Schrift. Vraag nr. 603, van Volksvertegenwoordiger Borginon, van 22 maart 2005, bulletin van Vragen en Antwoorden nr. B076 van 2 mei 2005, blz. 12723)

Nous prévoyons également quelques mesures transitoires. C'est ainsi que les malades mentaux placés sous l'un de ces deux statuts de protection continueront à relever de ce statut. Il sera toutefois impossible, à l'avenir, d'encore placer de nouvelles personnes sous ce statut.

Pour les personnes qui relèvent de ces deux statuts, nous prévoyons la possibilité de demander au juge leur passage au statut d'administration provisoire.⁴

Wij voorzien ook in enkele overgangsmaatregelen. Zo kunnen de geestesgestoorden die momenteel onder één van deze twee beschermingsstatuten staan, daaronder blijven ressorteren. Het wordt wel onmogelijk om in de toekomst nog nieuwe mensen onder dit statuut te brengen.

Voor de mensen die momenteel onder deze twee statuten ressorteren, voorzien we in de mogelijkheid om bij de rechter de overgang naar het voorlopig bewind te vragen.⁴

Alfons BORGINON (VLD)

⁴ Le choix de l'administration provisoire est inspiré de la considération selon laquelle l'interdiction judiciaire n'est possible que pour les personnes majeures, alors que la minorité prolongée est cependant généralement demandée pour des mineurs. La désignation d'un conseil judiciaire porte seulement sur l'incapacité juridique en ce qui concerne les biens, ce qui correspond davantage à l'administration provisoire qu'à la minorité prolongée.

⁴ De keuze voor het voorlopig bewind is ingegeven door de overweging dat: Gerechtelijke onbekwaamverklaring enkel mogelijk is voor meerderjarigen, terwijl verlengde minderjarigheid toch meestal wordt aangevraagd voor minderjarigen. De toevoeging van een gerechtelijk raadsman enkel betrekking heeft op handelingsonbekwaamheid inzake de goederen, wat meer overeenstemt met het voorlopig bewind, dan met verlengde minderjarigheid.

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE IER****Disposition générale****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE II**Dispositions abrogatoires****Art. 2**

Dans le livre Ier, titre XI, du Code civil, le chapitre II, comprenant les articles 489 à 512, est abrogé.

Art. 3

Dans le livre Ier, titre XI, du même Code, le chapitre III, comprenant les articles 513 à 515, est abrogé.

Art. 4

Dans la quatrième partie, livre IV, du Code judiciaire, le chapitre X, comprenant les articles 1238 à 1253, est abrogé.

CHAPITRE III**Disposition transitoire****Art. 5**

Pour les personnes qui bénéficiaient déjà, avant l'entrée en vigueur de la présente loi, du statut de protection de droit civil de l'interdiction judiciaire ou de l'assistance d'un conseil judiciaire, les dispositions abrogées restent en vigueur.

Ces personnes protégées, ou leur représentant légal, peuvent néanmoins demander au juge de paix de passer au régime de l'administration provisoire.

27 octobre 2005

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK I****algemene bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II**opheffingsbepalingen****Art. 2**

Boek I, Titel XI, Hoofdstuk II van het Burgerlijk Wetboek, dat de artikelen 489 tot 512 omvat, wordt opgeheven.

Art. 3

Boek I, Titel XI, Hoofdstuk III van hetzelfde Wetboek, dat de artikelen 513 tot 515 omvat, wordt opgeheven.

Art. 4

Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk X van het Gerechtelijk Wetboek, dat de artikelen 1238 tot 1253 omvat, wordt opgeheven.

HOOFDSTUK III**overgangsbepaling****Art. 5**

Voor personen die vóór de inwerkingtreding van deze wet reeds onder het civielrechtelijk beschermingsstatuut van gerechtelijk onbekwaamverklaarden of toevoeging van een gerechtelijk raadsman stonden, blijven de opgeheven bepalingen van kracht.

Deze beschermde personen, of hun wettelijk vertegenwoordiger, kunnen evenwel de overgang naar het voorlopig bewind vragen aan de vrederechter.

27 oktober 2005

Alfons BORGINON (VLD)